

บทที่ 3

สถานการณ์สงครามสังฮอน: จีน-เวียดนาม

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ - 16 มีนาคม ค.ศ.1979

ความนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและเวียดนามในกรณีการทำสงครามระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ - 16 มีนาคม ค.ศ.1979 นั้น นับเป็นประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้ไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์การสู้รบระหว่างจีนและเวียดนามก็ได้มีผู้ทำการศึกษาและบันทึกไว้อยู่เช่นกัน ได้แก่ Anuson Chinvano ได้เขียนปริญญานิพนธ์เรื่อง The Sino-Vietnam Border War: The Reasons for the Chinese Invasion of Vietnam, February 1979 และ ลี มั่น กิน ได้บันทึกเหตุการณ์การทำสงครามระหว่างจีนและเวียดนามไว้ในหนังสือ สงครามจีน-เวียดนาม ซึ่งงานเขียนทั้งสองชิ้นสามารถนำมาเป็นข้อมูลศึกษาค้นคว้าในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม งานเขียนทั้งสองก็ได้บันทึกไว้เพียงเหตุการณ์ในระหว่างวันที่ทำการสู้รบตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ - 5 มีนาคม ค.ศ.1979 เท่านั้น แต่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้นำเสนอถึงบันทึกเหตุการณ์ของความขัดแย้งทั้งก่อนและหลังการทำสงครามระหว่างจีนกับเวียดนาม โดยช่วงเวลาดังกล่าว ถือเป็นช่วงที่มีนัยยะสำคัญที่สามารถอธิบายให้เข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้ง ท่าทีของความตึงเครียดระหว่างสองประเทศ รวมทั้งสามารถอธิบายถึงปฏิกริยาของนานาประเทศต่อกรณีความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนามได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น บทที่ 3 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้นำเสนอถึงภาพรวมของสาเหตุในการทำสงครามระหว่างจีนกับเวียดนาม การใช้กำลังของจีนและเวียดนาม และผลที่เกิดขึ้นจากการใช้กำลัง โดยสามารถอธิบายเป็นประเด็นโดยลำดับได้ดังนี้

ภาพรวมของสาเหตุในการทำสงครามระหว่างจีนและเวียดนาม

การใช้กำลังของจีนในการปฏิบัติการสังฮอนเวียดนาม ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ - 16 มีนาคม ค.ศ.1979 นั้น ถึงแม้ระยะเวลาในการทำสงครามระหว่างสองประเทศจะเป็นช่วงเวลาที่ไม่ยาวนานนัก แต่การกระทำดังกล่าว ได้นำความเสียหายและความสูญเสียแก่ทั้งสองประเทศเป็นอย่างมาก นอกจากนี้เหตุการณ์ดังกล่าวยังถือเป็นจุดพลิกผันของประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจีนกับเวียดนาม ซึ่งในอดีตถือเป็นสหภาพพี่สหายน้องที่ยึดถือในหลักการมาร์กซิสม์เลนินนิสต์ร่วมกัน มีการให้ความสนับสนุนและความช่วยเหลือในการต่อสู้กับจักรวรรดินิยมสหรัฐอเมริกา และร่วมกันต่อสู้เพื่อปลดปล่อยเวียดนามให้เป็นเอกราชจากการตกเป็นอาณานิคม

ของฝรั่งเศส นอกจากนี้ทั้งสองประเทศยังมีอุดมการณ์และมีประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ร่วมกันมาอย่างยาวนาน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทั้งสองประเทศจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมายาวนานนับพันปี แต่ทั้งจีนและเวียดนามต่างก็มีความขัดแย้งที่แอบแฝงระหว่างกันมาตลอดเวลา โดยปัญหาที่มักจะเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง ได้แก่ ปัญหาข้อพิพาททางดินแดน และปัญหาความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน (ดังจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจีนกับเวียดนามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2) ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวถือเป็นความขัดแย้งที่มีได้ก่อให้เกิดความรุนแรงเท่าไรนัก โดยทั้งสองประเทศยังคงดำเนินความสัมพันธ์กันอย่างปกติ

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนามได้ชัดเจนขึ้นในปี ค.ศ.1978 เมื่อทั้งสองประเทศเกิดกรณีความขัดแย้งต่างๆ ได้แก่ กรณีพิพาททางดินแดนทั้งทางบกและทางทะเล กรณีพิพาทชาวเวียดนามเชื้อสายจีน (ชาวฮั่น) และกรณีที่เวียดนามรุกรานกัมพูชา ซึ่งถือเป็นพันธมิตรของจีน เป็นต้น ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวได้ส่งผลให้จีนและเวียดนามมีความขัดแย้งกันอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยในต้นปี ค.ศ.1979 จีนได้แสดงซึ่งทัศนคติที่แข็งกร้าวต่อเวียดนามมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกรณีที่เวียดนามรุกรานกัมพูชาและล้มล้างรัฐบาลพอลพต ซึ่งจีนให้การสนับสนุนอยู่ และจากทำที่ดังกล่าวจีนจึงได้หุ้มเทและให้การสนับสนุนในการส่งอาวุธให้แก่กลุ่มกองกำลังของพอลพต เพื่อต่อต้านรัฐบาลเฮงสัมรินซึ่งเวียดนามให้การสนับสนุนเช่นเดียวกัน ดังนั้น ความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนามในกรณีของกัมพูชาจึงยังคงรุนแรงอยู่ทุกขณะ ขณะเดียวกัน ความขัดแย้งของจีนกับเวียดนาม ในกรณีพิพาททางดินแดนก็ยังคงทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ โดยในช่วงนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้งสองต่างอยู่ในสภาวะตึงเครียดมากขึ้นทุกขณะ และในเวลานี้ ทั้งสองประเทศต่างเตรียมความพร้อมของตนอย่างเต็มที่ เพื่อป้องกันการรุกรานซึ่งกันและกัน ขณะที่สัญญาณของความรุนแรงระหว่างสองประเทศก็ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

สงครามสังคมนิยมจีน-เวียดนาม

สงครามระหว่างจีนและเวียดนามในทศวรรษ 1970 แท้จริงนั้น แม้จะถือว่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เป็นวันเริ่มต้นในการที่จีนบุกเข้าสู่สมรภูมิเวียดนาม แต่อย่างไรก็ตาม วันที่ดังกล่าวก็ได้ถือเป็นวันเริ่มทำสงครามระหว่างจีนและเวียดนามอย่างแท้จริง เนื่องจากสงครามที่แท้จริงระหว่างจีนและเวียดนามนั้น ได้เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เมื่อเต็งเสี่ยวผิง รองนายกรัฐมนตรีจีนได้กล่าวต่อวุฒิสภาสหรัฐอเมริกาถึงเจตจำนงของจีนในการปฏิบัติการสังคมนิยมเวียดนาม โดยหลังจากการประกาศถ้อยแถลงดังกล่าวแล้ว ทั้งสองฝ่ายก็เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สมรภูมิการสู้รบกันอย่างเต็มที่ ดังนั้น ถึงแม้ว่าการสู้รบระหว่างจีนและเวียดนามจะเกิดขึ้นใน

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 แต่สงครามสังคมนิยมระหว่างจีนและเวียดนามก็น่าจะถือเป็นที่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เมื่อเติ้งเสี่ยวผิงประกาศเจตจำนงในการสังคมนิยมเวียดนามเป็นวันเริ่มปฏิบัติการสังคมนิยมของจีนต่อเวียดนามอย่างแท้จริง ซึ่งจากการแสดงเจตจำนงดังกล่าว ส่งผลให้ความขัดแย้งระหว่างสองประเทศทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

จุดเริ่มต้นสงครามจีน-เวียดนาม

ขณะที่ความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนามมีท่าทีที่จะทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องนั้น ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 ความตึงเครียดระหว่างสองประเทศก็ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อเติ้งเสี่ยวผิงรองนายกรัฐมนตรีจีนได้กล่าวต่อวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกาขณะกำลังเยือนสหรัฐอเมริกาว่า พวกเราไม่สามารถยินยอมให้เวียดนามกระทำการป่าเถื่อนในทุกๆ ที่ และเพื่อผลประโยชน์ของสันติภาพและเสถียรภาพของโลก รวมทั้งผลประโยชน์ของประเทศต่างๆ พวกเราอาจจำเป็นต้องถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่พวกเราไม่อยากทำ นอกจากนี้เติ้งเสี่ยวผิงยังได้กล่าวยืนยันเป็นครั้งแรกว่า จีนกำลังเคลื่อนกองกำลังขนาดใหญ่เข้าสู่ชายแดนจีนที่ติดกับเวียดนาม โดยมีรายงานเพิ่มเติมว่า จีนได้เคลื่อนกองกำลังประมาณ 100,000 นาย รวมทั้งขนส่งอาวุธไปเตรียมความพร้อมบริเวณพรมแดนของจีนที่ติดกับเวียดนาม โดยเติ้งเสี่ยวผิงยังได้กล่าวแก่ผู้สื่อข่าวในกรุงวอชิงตันเพิ่มเติมว่า นอกจากจีนจะเตรียมความพร้อมในการป้องกันการรุกรานจากเวียดนามแล้ว จีนยังได้ลำเลียงขนส่งอาวุธทางการทหารให้แก่กองกำลังพลพรรค เพื่อใช้ในการต่อสู้กับเวียดนามอีกด้วย ซึ่งจีนจะยังคงให้การสนับสนุนแก่กองกำลังพลพรรคเช่นนี้ต่อไปอีกเท่าที่จะสามารถทำได้ และนอกจากความเคลื่อนไหวของจีนดังกล่าวแล้ว เติ้งเสี่ยวผิงยังได้กล่าวเน้นย้ำว่า "ถ้าจีนจะทำสงครามในกรณีที่เวียดนามรุกรานกัมพูชานั้น จีนจะไม่กระทำการอย่างหุนหันพลันแล่น ซึ่งในเวลานี้ผม (เติ้งเสี่ยวผิง) สามารถบอกคุณได้ว่า นอกเหนือจากกรณีที่เวียดนามบุกรุกกัมพูชาแล้ว เวียดนามยังคงสร้างปัญหาอย่างมากตามพรมแดนของจีนกับเวียดนาม ซึ่งขณะนี้ปัญหาดังกล่าวกำลังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ"¹

ในวันต่อมาจีนและเวียดนามต่างยังคงทุ่มเทความช่วยเหลือของตนในการสู้รบในกัมพูชาเป็นอย่างมาก โดยเวียดนามได้เสริมกองกำลังของตนที่กำลังสู้รบในกัมพูชาเป็น 15 กองพล โดยเวียดนามได้คาดหวังที่จะนำชัยชนะมาให้ได้โดยเร็ว ขณะที่จีนก็ได้ส่งเรือขนส่งอาวุธทางการทหารให้แก่กองกำลังเขมรแดงของพลพรรค โดยเรือของจีนได้เข้ามาจอดใกล้กับเกาะเย้า (Yaw) ของ

¹ Hemen Ray, *China's Vietnam War* (New Delhi : Radiant Publishers, 1983), pp.95-96.

กัมพูชา ซึ่งขณะนั้นมีกองกำลังทางเรือของเวียดนามเผ่าสังคมนิยมอยู่ใกล้ๆ เกาะกง (Cong) และตั้งเสี่ยวผิงยังคงกล่าวสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลพลพตอย่างต่อเนื่อง²

ขณะที่ความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนามยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องนั้น ได้มีการคาดเดาจากสื่อนานาชาติถึงความเป็นไปได้ที่จีนจะดำเนินการโจมตีเวียดนามในเร็วๆ นี้ โดยหนังสือพิมพ์อาซาฮี ชิมบุน (Asahi Shinbun) ของญี่ปุ่นได้อ้างคำพูดของรัฐบาลและหน่วยข่าวกรองสหรัฐอเมริกาว่า จีนได้วางกองกำลังของตนประมาณ 10 กองพลตลอดแนวพรมแดนจีนที่ติดกับเวียดนามพร้อมด้วยรถถังและเครื่องบินรบมากกว่า 150 ลำ ซึ่งจากการกระทำดังกล่าวเป็นการชี้ให้เห็นว่า จีนมีความตั้งใจเป็นอย่างมากในการโจมตีเวียดนาม และจากการเตรียมความพร้อมของกองกำลังของจีนดังกล่าว จีนยังคงเน้นย้ำว่า จีนจะทำการดังกล่าวเพื่อต้องการสร้างความแข็งแกร่งและปกป้องพรมแดนของตนเองเท่านั้น และถ้าจีนจะโจมตีเวียดนาม จีนก็จะกระทำต่อเมื่อจีนถูกเวียดนามทำการรุกรานและทำการยั่วยุตามพรมแดนเท่านั้น³

ต่อมาในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 ขณะที่ตั้งเสี่ยวผิงเดินทางกลับจากสหรัฐอเมริกา เขาได้เดินทางแวะเยือนกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เพื่อพบปะกับมาซาฮาโยชิ โอฮิระ (Masayoshi Ohira) นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นและคาคุเอะ ทานากะ (Kakuei Tanaka) อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ซึ่งขณะที่ตั้งเสี่ยวผิงกำลังประชุมกับมาซาฮาโยชิ โอฮิระนั้น เขาได้กล่าวว่า เวียดนามจะต้องถูกลงโทษในกรณีที่เวียดนามโค่นล้มรัฐบาลกัมพูชาที่จีนให้การสนับสนุนอยู่ แต่อย่างไรก็ตาม จีนจะไม่ทำการทางทหารในการบุกเวียดนามโดยตรง นอกจากนี้ตั้งเสี่ยวผิงยังได้กล่าวว่า ประเด็นปัญหาความขัดแย้งในอินโดจีนเป็นปัญหาสำคัญที่กระทบต่อสันติภาพของโลก และจีนจะยับยั้งปัญหาดังกล่าว โดยเวียดนามจะต้องถูกลงโทษสำหรับการกระทำของพวกเขา⁴

ในวันต่อมาหลังจากกลับถึงประเทศจีน ตั้งเสี่ยวผิงได้เรียกประชุมคณะกรรมการประจำกรมการเมือง (Standing Committee of the Politburo) เพื่อตัดสินใจในการโจมตีเวียดนาม หลังจากนั้นวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ของจีนได้ประกาศพหุติกรรมของเวียดนาม ในการรุกรานพรมแดนของจีนและการรุกรานในกัมพูชา ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระจายข่าวสารไปสู่ชาวโลก ก่อนที่การปฏิบัติการทางทหารจะเกิดขึ้น ขณะเดียวกัน จีนก็ได้เคลื่อนกองกำลังจำนวนมากไปทางพรมแดนจีนที่ติดกับเวียดนามพร้อมด้วยกองกำลังทางอากาศ นอกจากนี้เครื่องบินต่อสู้อากาศยาน

² "Hanoi beefs up its 'war machine'," *Bangkok Post* (4 February 1979): 1, 3.

³ "Paper predicts China will invade Vietnam," *Bangkok Post* (4 February 1979): 3.

⁴ "Teng takes Russia to task 'Hanoi must be punished'," *Bangkok Post* (8 February 1979):

รุ่น MiG 17s และ MiG 19s ของจีนยังได้บินลาดตระเวนเพื่อสำรวจสถานการณ์ตามแนวพรมแดนจีนและเวียดนาม⁵

อีกสองวันต่อมา ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 จีนได้กล่าวว่า กองกำลังของเวียดนามพร้อมอาวุธได้บุกรุกพรมแดนของจีนในมณฑลหยุนนานและบริเวณชนเผ่าฉีวาน (Chiwan) ในเขตปกครองตนเองกว่างซีหลายครั้ง โดยกองกำลังเวียดนามได้เข้ามาโจมตียามรักษาการณ์ตามพรมแดนของจีนและทำร้ายพลเมืองของจีน ขณะเดียวกัน ฮว่ากั๋วเฟิง (Hua Guofeng) ประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ได้เรียกประชุมคณะกรรมการทหารของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน (Military Commission of the Central Committee of CCP) เพื่อหารือเกี่ยวกับการโจมตีเวียดนาม

ขณะที่เวียดนามก็ได้กล่าวว่า กองกำลังของจีนได้ข้ามเข้าสู่พรมแดนเวียดนามตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 และได้โจมตีป้อมยามรักษาการณ์ตามพรมแดนของเวียดนามในจังหวัดเกาบัง (Cao Bang) โดยเวียดนามได้กล่าวว่า กองกำลังจีนได้เข้ามาสังหารยามรักษาการณ์ตามพรมแดนของเวียดนาม 4 ราย บาดเจ็บ 3 ราย และถูกลักพาตัวไป 5 ราย

ในวันต่อมาเวียดนามก็ได้กล่าวว่า เวียดนามพร้อมที่จะยอมรับการดูแลและควบคุมปัญหาของสหประชาชาติในกรณีความตึงเครียดระหว่างจีนและเวียดนาม โดยเหงียนดูยตริงห์ (Nguyen Duy Trinh) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเวียดนามได้บอกแก่นักข่าวในกรุงฮานอยว่า เวียดนามกำลังจะเรียกร้องให้มีการยุติการสู้รบตามพรมแดนจีนและเวียดนาม นอกจากนี้เวียดนามยังได้แสดงเจตจำนงในการเปิดการเจรจาเพื่อยุติความขัดแย้งกับจีน

นอกจากนี้เหงียนดูยตริงห์ยังได้แสดงจุดยืนของเวียดนามผ่านทางจดหมายที่ส่งถึงเคิร์ท วาลด์แฮม เลขาธิการสหประชาชาติว่า เวียดนามพร้อมที่จะยอมรับแนวความคิดในการจัดตั้งเขตลดกำลังทหาร (demilitarized zone) ตลอดแนวพรมแดนของเวียดนามกับจีน โดยให้กองกำลังของสหประชาชาติเข้ารักษาความสงบเรียบร้อย⁶

อย่างไรก็ตาม ในจดหมายของเหงียนดูยตริงห์ที่ได้ส่งถึงเลขาธิการสหประชาชาติยังได้กล่าวหาจีนว่า จีนได้เคลื่อนกองกำลังกว่า 20 กองพล, เครื่องบินรบกว่า 100 ลำ และรถถังจำนวนมากเข้าสู่พรมแดนจีนที่ติดกับเวียดนาม ทั้งนี้เพื่อเตรียมการทำสงครามกับเวียดนาม

ขณะที่สำนักข่าวซินหัว (Xinhua) ของจีนได้รายงานว่ายามรักษาการณ์ตามพรมแดนของจีนถูกกองกำลังเวียดนามบุกเข้ามาสังหาร ขณะเดียวกัน เวียดนามก็ได้กล่าวว่า ภายในเดือนนี้

⁵ "Russia moves warships near to Vietnam," *The Nation* (9 February 1979): 1.

⁶ "Vietnam wants UN to police China border," *Bangkok Post* (12 February 1979): 1.

จีนได้บุกกรุกเข้ามาในพรมแดนเวียดนาม เพื่อเข้ามาทำลายและสร้างความเสียหายให้แก่เวียดนามถึง 60 ครั้ง⁷ ขณะที่ทั้งสองฝ่ายต่างกล่าวหากันอย่างต่อเนื่อง เวียดนามก็ได้วางสถานการณ์ทั่วประเทศให้เตรียมพร้อมต่อการทำสงครามกับจีน

ในขณะที่ความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนามยังคงทวีความรุนแรงอยู่อย่างต่อเนื่องนั้น ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เต็งเสี่ยวผิงได้บอกแก่กลุ่มนักข่าวอินเดียในกรุงปักกิ่งว่า จีนอาจจะต้องทำบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งพวกเราไม่ต้องการที่จะทำ เว้นแต่ว่าจะมีประชาชนปฏิเสธความปรารถนาของพวกเราในการอยู่ร่วมกันในสภาวะแวดล้อมที่สันติ⁸ โดยคำกล่าวนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญนอกเจตจำนงของจีนในการบุกเวียดนาม

และในวันต่อมา นักการทูตจีนประจำสหประชาชาติได้ประท้วงต่อสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติว่า เวียดนามควรที่จะหยุดการบุกกรุกแผ่นดินของจีนหรือจะเตรียมพบกับสิ่งที่ตามมาจากการกระทำดังกล่าว โดยคำกล่าวนี้นักการทูตจีนประจำสหประชาชาติได้ประท้วงเวียดนามโดยให้เหตุผลว่า กองกำลังเวียดนามได้เข้าโจมตีจีนหลายต่อหลายครั้ง โดยในรอบหนึ่งปีนั้น เวียดนามได้โจมตีจีนอย่างน้อยที่สุด 50 ครั้ง นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนยังกล่าวเพิ่มเติมว่า ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม - 7 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 ยามรักษาการณ์ตามพรมแดนของจีนมากกว่า 70 คน รวมทั้งพลเมืองจีนถูกกองกำลังเวียดนามสังหารตายเป็นจำนวนมาก⁹

การดำเนินการใช้กำลังของจีนต่อเวียดนาม

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เป็นวันที่สงครามระหว่างจีนและเวียดนามได้เกิดขึ้น โดยสำนักข่าวซินหัวของจีนได้ยกคำกล่าวของรัฐบาลจีนว่า กองกำลังจีนได้ปฏิบัติการป้องกันตนเองจากการรุกรานของเวียดนาม เนื่องจากเวียดนามได้ส่งกองกำลังติดอาวุธเข้าสู่พรมแดนจีน และโจมตียามรักษาการณ์และพลเมืองตามพรมแดนของจีน อีกทั้งยังสร้างสถานการณ์ความตึงเครียดและทำลายสันติภาพและความมั่นคงตามพรมแดนของจีน ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการผลักดันให้จีนจำเป็นต้องดำเนินการป้องกันตนเอง นอกจากนี้รัฐบาลจีนยังกล่าวเพิ่มเติมว่า พวกเราไม่ต้องการดินแดนของเวียดนามแม้เพียงตารางนิ้วเดียว โดยพวกเราทั้งหมดต้องการเพียงสันติภาพ

⁷ "Vietnam wants UN supervision of border with China," *The Nation* (13 February 1979): 1.

⁸ Hemen Ray, *China's Vietnam War*, p.98.

⁹ "China warns Hanoi," *Bangkok Post* (15 February 1979): 1.

และความสงบสุขตามพรมแดนเท่านั้น และหลังจากการปฏิบัติการป้องกันตนเองสิ้นสุด กองกำลังของจีนจะกลับสู่พรมแดนจีนทันที

โดยการปฏิบัติการของจีนได้เริ่มขึ้นในเวลา 5.00 นาฬิกา ทหารราบและวิศวกรชาวจีนกว่า 1,000 คนได้เข้าแทรกซึมในเวียดนามเพื่อตัดขาดช่องทางการสื่อสารเรียบร้อยแล้ว¹⁰ หลังจากนั้น กองกำลังจีนจำนวน 100,000 – 170,000 นายพร้อมด้วยรถถัง, ปืนใหญ่ และเครื่องบินได้บุกข้ามแนวพรมแดนยาว 1,400 กิโลเมตรเข้าสู่เวียดนาม โดยกองกำลังจีนในมณฑลหยุนนานและเขตปกครองตนเองกว่างซีได้เปิดการโจมตีเพื่อต่อต้านการรุกรานของเวียดนาม¹¹ และในขณะนี้ทั้งจีนและเวียดนามต่างโจมตีซึ่งกันและกัน โดยเจ้าหน้าที่สำนักข่าวจีนใหม่ (New China News Agency: NCNA) ได้รายงานว่ ระเบิดของเวียดนามได้ข้ามเข้าสู่พรมแดนจีนและสังหารกองกำลังตามพรมแดนของจีนเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีรายงานอีกว่า เย่จื่อฉาง (Hsuech Jui-chang) ยามรักษาการณ์ตามพรมแดนของจีนได้เสียชีวิต ขณะกำลังลาดตระเวนบริเวณพรมแดนของจีนกับเวียดนาม เนื่องจากถูกกับระเบิดที่กองกำลังเวียดนามได้บุกรุกเข้ามาวางในจีน และเจ้าหน้าที่สำนักข่าวจีนใหม่ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า กองกำลังเวียดนามได้ยิงโจมตีและทำลายอาคารและอุปกรณ์ของโรงเรียนประถมชื่อ ไอเทียน (Ai Tien) ในเขตปกครองตนเองกว่างซีของจีน นอกจากนี้จีนยังได้กล่าวว่า เวียดนามได้ส่งกองกำลังจำนวนมากข้ามพรมแดนเข้ามาวางกับระเบิดและระดมยิงใส่ขบวนรถไฟ รวมทั้งโจมตีป้อมยามรักษาการณ์และหมู่บ้านชาวจีนตามพรมแดนบริเวณเมืองหนานหนิง โดยจีนได้กล่าวว่า ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ระหว่างวันที่ 8-12 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 กองกำลังเวียดนามได้บุกรุกพรมแดนจีนเกือบ 30 ครั้ง โดยได้เข้ามาวางกับระเบิดและทำร้ายชาวจีน ส่งผลให้ชาวจีนเสียชีวิตกว่า 10 รายและบาดเจ็บจากการถูกกับระเบิดที่กองกำลังเวียดนามได้นำมาวางไว้ 18 รายและถูกปืนยิงเสียชีวิต 4 ราย และบาดเจ็บอีก 2 ราย ขณะที่เวียดนามก็ได้กล่าวว่า กองกำลังของเวียดนามได้ถูกกองกำลังจีนโจมตีเช่นเดียวกัน โดยกองกำลังจีนได้ยิงปืนครกขนาด 82 มม. กว่า 100 ลูก และยิงปืนใส่ป้อมยามรักษาการณ์ตามพรมแดนของเวียดนาม¹² ส่งผลให้เวียดนามได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก

¹⁰ Harlan W. Jencks, "China's "Punitive" War on Vietnam: A Military Assessment," *Asian Survey* XIX, 8 (August 1979): 809.

¹¹ Joyce K. Kallgren, "China in 1979: On Turning Thirty," *Asian Survey* XX, 1 (January 1980): 16.

¹² "Peking, Hanoi swap charges of attacks across border," *Bangkok Post* (17 February 1979): 1.

จากการสู้รบระหว่างจีนและเวียดนามเพียง 1 วันมีรายงานว่า กองกำลังจีนสามารถรุกเข้าไปในเวียดนามถึง 10 กิโลเมตร และสามารถเข้ายึดหน่วยรักษาการณ์ของเวียดนามได้หลายแห่ง และจากความรุนแรงดังกล่าว เวียดนามได้ขอรับรองอย่างเป็นทางการไปยังสหภาพโซเวียตทันที โดยขอให้ช่วยเหลือเวียดนามอย่างเร่งด่วนตามสนธิสัญญามิตรประเทศเพื่อยับยั้งการรุกรานของจีน¹³

ต่อมาในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 การสู้รบระหว่างจีนและเวียดนามได้ย่างเข้าสู่วันที่สอง โดยสำนักข่าวญี่ปุ่นได้รายงานว่า กองกำลังจีนสามารถบุกเข้าสู่พรมแดนของเวียดนามประมาณ 10 กิโลเมตร โดยขณะที่การสู้รบยังคงรุนแรงอยู่นั้น เวียดนามได้เปิดเผยว่า สหภาพโซเวียตและประเทศในค่ายสังคมนิยมต่างๆ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเวียดนามในการยุติการบุกรุกของจีน และเวียดนามยังได้กล่าวถึงสนธิสัญญาความมั่นคงของตนที่ได้ทำไว้กับโซเวียตอีกด้วย นอกจากนี้เวียดนามยังได้แจ้งต่อสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติถึงการทำสงครามและการบุกรุกเวียดนามของจีน และยังได้เรียกร้องถึงมาตรการที่สหประชาชาติจะจัดการกับการรุกรานของจีน โดยเรียกร้องให้สหประชาชาติกดดันจีนให้ถอนกำลังออกจากเวียดนาม

ขณะเดียวกัน ในวันที่วิทยุฮานอยรายงานว่า เวียดนามยืนยันที่จะไม่เจรจากับจีนในกรณีการทำสงครามตามพรมแดน โดยเวียดนามจะยังคงต่อสู้เพื่อขับไล่ผู้รุกรานชาวจีนทั้งหมดออกไป ขณะที่จีนก็ไม่ใส่ใจต่อคำเตือนของสหภาพโซเวียต โดยจีนยังคงบุกจังหวัดดงแดง (Dong Dang) และลาวไก (Lao Cai) ของเวียดนามอย่างต่อเนื่อง โดยเวลา 14.00 น. จีนสามารถบุกเข้าสู่จังหวัดลาวไกได้สำเร็จ¹⁴

ขณะที่สำนักข่าวญี่ปุ่นได้รายงานว่า ในเวลา 12.00 น. กองกำลังจีนพร้อมด้วยเครื่องบินรถถังและกองกำลังทหารราบยังคงโจมตีกองกำลังเวียดนามอย่างต่อเนื่อง โดยจีนสามารถยึดป้อมรักษาการณ์ตามพรมแดนของเวียดนามที่เมืองดงแดงในจังหวัดลางซอน (Lang Son) และกองกำลังทหารราบของจีนพร้อมด้วยรถถัง 30 คันได้เข้าโจมตีเมืองมวงควาง (Muong Quang) ในจังหวัดไลโซ (Lai Chau) นอกจากนี้กองกำลังจีนยังได้เข้าทำลายสถานีจ่ายไฟและเขตเศรษฐกิจในเมืองหลวงของจังหวัดฮองเลี่ยนซอน (Hoang Lien Son) อีกด้วย

ขณะที่กองกำลังของทั้งสองฝ่ายกำลังโจมตีอย่างต่อเนื่องนั้น พรรคคอมมิวนิสต์จีนยังคงกล่าวยืนยันว่า กองกำลังจีนตัดสินใจเข้าสู่การทำสงครามกับเวียดนามในครั้งนี เพื่อที่จะลงโทษ

¹³ ลี มั่น กิน, สงครามจีน-เวียดนาม, วารินทร์ สิ้นสูงสุด, จำ ทองบุญชู และปารวดี วุฒิจิต แปล (กรุงเทพฯ: สายใจ, 2525), หน้า 86.

¹⁴ "VN: We'll fight," *Bangkok Post* (19 February 1979): 3.

เวียดนามในกรณีที่เวียดนามกระทำการยั่วยุและก่อให้เกิดความรุนแรงแก่จีนเท่านั้น ซึ่งการกระทำดังกล่าว จีนปราศจากเจตนาที่จะครอบครองดินแดนของเวียดนามแต่อย่างใด

ขณะที่วิทยุฮานอยก็ได้ประกาศว่า กองกำลังจีนอย่างน้อย 250 นายถูกกองกำลังเวียดนามสังหาร และอาวุธยุทโธปกรณ์ของจีนจำนวนมากได้ถูกกองกำลังเวียดนามทำลายเช่นเดียวกัน

จากความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนาม ส่งผลให้ประเทศมหาอำนาจต่างๆ ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยรัฐบาลสหภาพโซเวียตได้ออกแถลงการณ์เตือนให้จีนถอนกองกำลังของตนออกจากเวียดนาม และชี้แจงว่า สหภาพโซเวียตอาจจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันของสนธิสัญญาความร่วมมือระหว่างมิตรประเทศที่ลงนามไว้กับเวียดนาม ขณะที่แหล่งข่าวตะวันตกในกรุงมอสโกได้กล่าวว่า สหภาพโซเวียตได้ส่งกองกำลังทางน้ำไปสำรวจบริเวณหมู่เกาะพาราเซลในทะเลจีนใต้ ซึ่งอยู่ในความควบคุมของกองกำลังจีน และจากความเคลื่อนไหวของสหภาพโซเวียตดังกล่าว ส่งผลให้กองเรือที่ 7 ของสหรัฐอเมริกาออกซ้อมรบและทดลองยิงจรวดในทะเลห่างจากเกาะไคจินาวาของประเทศญี่ปุ่นไปทางตะวันตกเฉียงใต้ 200 กิโลเมตรและคอยเฝ้าสังเกตการเคลื่อนไหวของกองทัพเรือสหภาพโซเวียตอย่างใกล้ชิด ขณะที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษได้เรียกร้องให้จีนและเวียดนามควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น¹⁵

ต่อมาในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 โดญ็อกดวุง (Do Ngoc Duong) นักการทูตเวียดนามได้กล่าวว่า สหภาพโซเวียตร่วมที่จะสนับสนุนเวียดนามภายใต้สนธิสัญญาความร่วมมือระหว่างมิตรประเทศในการช่วยเหลือเวียดนามขับไล่กองกำลังจีนกลับประเทศ และยืนยันว่า เวียดนามจะไม่ถอนกองกำลังของตนออกจากกัมพูชา นอกจากนี้เขายังได้กล่าวถึงความเสียหายจากการต่อสู้ระหว่างจีนและเวียดนามว่า พลเรือนและทหารเวียดนามจำนวน 140 คนได้ถูกกองกำลังจีนทำร้ายและสังหาร และยังถูกกองกำลังจีนจับตัวไปเป็นนักโทษกว่า 20 คน¹⁶ และจากความรุนแรงดังกล่าว รัฐบาลเวียดนามได้เรียกร้องไปยังสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ให้ประณามการรุกรานของจีน

ขณะที่นานาประเทศ นักการเมือง และผู้นำศาสนาได้เรียกร้องให้มีการยุติการสู้รบระหว่างจีนและเวียดนาม โดยรัฐบาลโรมาเนียได้แถลงถึงความสัมพันธ์ฉันท์มิตรของโรมาเนียกับทั้งประเทศจีนและเวียดนาม โดยได้เรียกร้องให้ทั้งสองประเทศยุติความขัดแย้งซึ่งกันและกัน และ

¹⁵ ลี มั่น กิน, *สงครามจีน-เวียดนาม*, หน้า 87.

¹⁶ "'VN will go on fighting'," *Bangkok Post* (20 February 1979): 3.

เรียกร้องให้กองกำลังของจีนและเวียดนามถอนกลับสู่ประเทศของตน พร้อมกันนี้ยังได้กระตุ้นให้จีนและเวียดนามหลีกเลี่ยงการสู้รบทางอาวุธ รวมทั้งยังได้เสนอให้มีการเปิดการเจรจาเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างสองประเทศ ขณะที่สหภาพโซเวียตและกลุ่มประเทศสนธิสัญญาออร์ซอ (Warsaw Pact) ได้กล่าวประณามจีนในกรณีบุกรุกเวียดนาม ส่วนเคิร์ท วาลด์แฮมเลขาธิการสหประชาชาติได้กล่าวเตือนถึงความรุนแรงที่จะตามมาจากความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนาม และเรียกร้องให้มีการยุติการคุกคามระหว่างกัน นอกจากนี้เคิร์ท วาลด์แฮมยังได้กล่าวให้นานาประเทศที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งดังกล่าวตระหนักและเคารพในบูรณภาพแห่งดินแดนและความเป็นเอกราชทางการเมืองซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกัน ในนครรัฐวาติกันพระสันตะปาปาจอห์น พอล ที่ 2 (John Paul II) ได้กล่าวว่า ความขัดแย้งในอินโดจีนจะทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้รับความทรมาน และควรที่จะยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้น¹⁷

ต่อมาในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 กองกำลังจีนได้รุกคืบเข้าสู่เวียดนามประมาณ 10 - 12 กิโลเมตร โดยกองกำลังจีนได้บุกรุกเข้าตอนเหนือของเวียดนาม และเข้ายึดครองสถานีรถไฟที่เมืองดงแดง ซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญใกล้พรมแดนจีนและเวียดนาม¹⁸ ขณะเดียวกัน เหงียนดุยตริन्ह รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเวียดนามได้กล่าวว่า กองกำลังจีนได้เข้าโจมตีหลายจังหวัดทางภาคเหนือตามพรมแดนของเวียดนาม นอกจากนี้เหงียนดุยตริन्हยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า กองกำลังจีนได้บุกรุกดินแดนเวียดนาม 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฮองเลี่ยนซอนซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม, จังหวัดลาวไกโดยกองกำลังจีนสามารถยึดครองบริเวณสำคัญๆ ของเมืองลี่ฮวน (Li Huan) แด็ปแซค (Dap Sac), ในจังหวัดลางซอนซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกองกำลังจีนได้เข้ายึดครองเมืองดางลาง (Dang Lang) เมืองชางลิง (Chang Ling), ในจังหวัดเกาบังกองกำลังจีนสามารถยึดครองเมืองฮาควาง (Ha Quang) และสามารถยึดครองเมืองดิงเลียง (Ding Lieng) ในทางตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดไลไซ¹⁹

ขณะที่จีนและเวียดนามยังคงสู้รบกันอย่างต่อนื่องนั้น ในวันที่สหภาพโซเวียตได้กล่าวเตือนจีนอีกครั้งให้ถอนกองกำลังของจีนออกจากเวียดนาม โดยอังเดร โกรมีโก (Andrei Gromyko) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหภาพโซเวียตได้กล่าวขณะเดินทางเยือนประเทศเชโกสโลวาเกีย (Czechoslovak) เพื่อพบกับบูโฮสลาฟ ชะนูเปค (Bohuslav Chnoupek) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของเชโกสโลวาเกียว่า ในนามของรัฐบาลสหภาพโซเวียต

¹⁷ "Leaders call for fighting," *Bangkok Post* (20 February 1979): 3.

¹⁸ "Chinese push deeper into 'naughty' VN," *The Nation* (21 February 1979): 1.

¹⁹ "China: We're not leaving Vietnam," *Bangkok Post* (21 February 1979): 3.

พวกเขามั่นใจที่จะแสดงว่า ขณะนี้ผู้นำของจีนควรยุติการรุกรานต่อประเทศสังคมนิยมเวียดนาม ก่อนที่จะสายเกินไป ซึ่งการกล่าวของอังเดร โกรมีโกนั้นถือเป็นคำกล่าวครั้งแรกของสมาชิกระดับสูงของรัฐบาลสหภาพโซเวียตตั้งแต่จีนได้ทำการโจมตีเวียดนาม²⁰

ขณะเดียวกัน นานาประเทศก็กำลังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับกรณีความขัดแย้งระหว่างจีนเวียดนามเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่อะแลง เปเรฟิต (Alain Peyrefitte) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของฝรั่งเศสได้กล่าวถึงกรณีการรุกรานเวียดนามของจีนว่า จีนควรที่จะเจรจากับเวียดนาม เพื่อยุติความขัดแย้งและควรที่จะถอนกองกำลังออกจากเวียดนามโดยเร็ว ขณะเดียวกัน ฝรั่งเศสก็ได้ปฏิเสธคำร้องขอจากจีนในการขอซื้อเครื่องบินรบทิ้งระเบิดรุ่น Mirage 2000 และ F-1²¹ นอกจากนี้ซินนาธัมบี ราจารัทนัม (Sinnathamby Rajaratnam) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสิงคโปร์ได้กล่าวประณามทั้งจีนและเวียดนาม ในการที่ไม่ปฏิบัติตามหลักการของการไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ซึ่งคำกล่าวของซินนาธัมบี ราจารัทนัม ถือเป็นคำกล่าวอย่างเป็นทางการครั้งแรกของสิงคโปร์ เกี่ยวกับกรณีความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนาม นอกจากนี้เขายังได้กล่าวว่า ความขัดแย้งหลายฝ่ายในอินโดจีนยังคง ไม่สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม โดยจากความขัดแย้งเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมาจนถึงอีก 2-3 เดือนต่อจากนี้ ถ้าไม่สามารถยุติปัญหาดังกล่าวได้ เหตุการณ์ความขัดแย้งต่างๆ ในอินโดจีนก็จะไม่สามารถควบคุมได้ และอาจส่งผลกระทบต่อออกไปนอกอินโดจีนอีกด้วย โดยเขาได้สรุปว่า การแทรกแซงทางอาวุธของทั้งสองฝ่ายในระยะเวลาสั้นกว่าสองเดือนนั้นเพียงพอแล้วที่จะเตือนว่า นโยบายของพวกเขา กำลังจะนำพาพวกเขาไปสู่ความหายนะ และถึงเวลาแล้วที่พวกเขาจะต้องพิจารณานโยบายดังกล่าว²²

ต่อมาในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 กองกำลังจีนสามารถบุกเข้าไปทางตะวันตกของจังหวัดลาวไก ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญเนื่องจากบริเวณดังกล่าวอยู่ห่างจากสนามรบเดียนเบียนฟูเพียง 4-5 กิโลเมตร และในวันเดียวกันจีนก็สามารถยึดครองจังหวัดลาวไกได้สำเร็จ หลังจากนั้นจีนได้เริ่มบุกต่อไปยังจังหวัดกลางซอนซึ่งถือเป็นเมืองพรมแดนที่สำคัญของเวียดนาม และมีกองกำลังเวียดนามรักษาการณ์อยู่จำนวนมาก ดังนั้น จีนจึงต้องการครอบครองบริเวณดังกล่าว เพื่อเป็นสัญญาณพิสูจน์ความสำเร็จในการสังคมนิยมเวียดนามและเพื่อเป็นข้ออ้างในการยุติการโจมตีและการ

²⁰ "Russia again warns China to withdraw," *The Nation* (21 February 1979): 4.

²¹ "French Minister Defends China's Invasion," *The Nation* (21 February 1979): 4.

²² "S'pore raps China, VN," *The Nation* (21 February 1979): 8.

ถอนกองกำลังออกจากเวียดนาม²³ ดังนั้น จีนจึงได้เคลื่อนกองกำลัง 3 กองพลและหน่วยรถถังเข้าสู่ ตะวันออกของจังหวัดกลางซอน ขณะที่กองกำลังของเวียดนามพร้อมอาวุธหนักกว่าพันนายก็ได้ เคลื่อนเข้าสู่จังหวัดกลางซอน เพื่อประจัญหน้ากับกองกำลังของจีนและปกป้องจังหวัดกลางซอน²⁴

ต่อมาในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 รัฐบาลจีนได้กล่าวว่า จีนจะไม่สิ้นสุดการสังฆอน เวียดนามและจะไม่ถอนกองกำลังของตนออก อีกทั้งจีนยังพร้อมที่จะต่อสู้กับกองกำลังเวียดนาม ขณะที่เวียดนามก็กล่าวว่า จากการต่อสู้ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เมื่อกองกำลังจีนได้ ข้ามพรมแดนเข้ามาโจมตีเวียดนาม กองกำลังเวียดนามสามารถทำลายกองกำลังจีนประมาณ 12,000 ราย และได้ทำลายรถถัง รวมทั้งยานพาหนะทางทหารของจีนจำนวน 140 คัน²⁵

ขณะที่ในจังหวัดทางตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดเกาบังและจังหวัดกลางซอนได้มีการสู้รบกันอย่างดุเดือด โดยกองกำลังแนวหน้าของจีนได้บุกเข้าสู่พรมแดนเวียดนามประมาณ 28 กิโลเมตร และเตรียมการยึดครองเมืองหลวงของจังหวัดลาวไก²⁶ และมีการคาดการณ์จาก หน่วยข่าวกรองว่า สงครามใหญ่กำลังจะเกิดขึ้นใกล้กับเมืองดงแดงในจังหวัดกลางซอน ซึ่งบริเวณ ดังกล่าวอยู่ใกล้กับประตุมิตรภาพของจีนและเวียดนาม

และในเวลาต่อมา ภายในวันเดียวกันแหล่งข่าวทางทหารของตะวันตกรายงานว่า จีน สามารถยึดครองเมืองหลวงของจังหวัดลาวไก ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนามได้แล้ว และจีนยังคงรุกเข้าโจมตีเวียดนามอย่างต่อเนื่อง โดยจีนมีวัตถุประสงค์ที่จะเข้ายึดครองจังหวัด กลางซอนซึ่งอยู่ห่างจากกรุงฮานอยเพียง 129 กิโลเมตรให้ได้

ต่อมาในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เครื่องบินต่อสู้อากาศยานรุ่น MiG 19s ของจีนได้ ทิ้งระเบิดใส่โกดังใกล้กับท่าเรือไฮฟอง (อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีนประมาณ 121 กิโลเมตร) ของเวียดนาม* ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นการโจมตีด้วยระเบิดที่รุนแรงที่สุดในการทำสงคราม ระหว่างจีนและเวียดนาม และตลอดระยะเวลาการสู้รบจนถึงวันนี้ จีนสามารถยึดครองเมือง สำคัญๆ ของเวียดนามหลายเมือง ได้แก่ ลาวไก, ฮาเกียงและเกาบัง นอกจากนี้จีนยังขยายการบุก อย่างต่อเนื่อง โดยเปิดการโจมตีบริเวณชายฝั่งมวงไก (Mong Cai) ในบริเวณอ่าวตังเกี๋ย หลังจากที่

²³ Harlan W. Jencks, "China's "Punitive" War on Vietnam: A Military Assessment," *Asian Survey* XIX, 8: 867.

²⁴ "Big battle looms in Lang Son," *Bangkok Post* (22 February 1979): 1.

²⁵ "China: We're not finished with Vietnam Big battle looms in Lang Son," *Bangkok Post* (23 February 1979): 1.

²⁶ "Many more Chinese divisions sent in - VN," *The Nation* (23 February 1979): 1.

* ดูภาคผนวก ง

จีนสามารถครอบครองเมืองสำคัญๆ ได้แล้ว กองกำลังจีนก็เริ่มบุกไปตามถนนสายหลักที่จะไปสู่กรุงฮานอย และจีนยังได้โจมตีทางอากาศอย่างต่อเนื่อง โดยเครื่องบินต่อสู้อากาศยานของจีนได้ทำลายฐานเรดาร์ และซีปนาอูร์ของเวียดนาม ส่งผลให้พรมแดนจีนและเวียดนามในขณะนี้ยังคงมีความตึงเครียดอย่างต่อเนื่อง

ขณะเดียวกัน กองทหารเรือของสหภาพโซเวียตได้จอดเรือบรรทุกอาวุธของตนบริเวณอ่าวตังเกี๋ยเพื่อลำเลียงอาวุธให้เวียดนาม โดยสำนักข่าวเกียวโตของญี่ปุ่นรายงานว่า การต่อสู้ยังคงรุนแรงและต่อเนื่องตลอดพรมแดนจีน-เวียดนามทางตะวันออกยาว 160 กิโลเมตร และในดินแดนของเวียดนามประมาณ 20 กิโลเมตรเต็มไปด้วยกองกำลังของทั้งสองฝ่าย โดยมีการสู้รบกันอย่างรุนแรง ซึ่งกองกำลังทหารราบของจีนได้ปะทะกับกองกำลังทหารราบของเวียดนามบริเวณชายฝั่งของจังหวัดกวางนินห์ (Quang Ninh)

ในขณะที่การสู้รบระหว่างสองประเทศยังคงทวีความรุนแรงอยู่นั้น โวเหงียนเกียบ (Vo Nguyen Giap) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของเวียดนามได้บอกแก่ ซุนาโอะ โซนาดา (Sunao Sonada) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นว่า เวียดนามพร้อมที่จะเจรจากับจีน ถ้าจีนถอนกองกำลังของตนออกจากเวียดนามในทันที ขณะเดียวกันตั้งเสียวมิงก็ได้กล่าวว่าการสู้รบในเวียดนามทันทีที่จีนปฏิบัติการสำเร็จตามวัตถุประสงค์²⁷

ขณะที่สหภาพโซเวียตก็ยังคงย้ำเตือนจีนให้ยุติการบุกรุกเวียดนามอีกครั้ง โดยนายพลดามิตรี ยูนิตอฟ (Dmitry Unitov) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโซเวียตได้เตือนจีนอีกครั้งว่าสหภาพโซเวียตจะเคารพในสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือกับเวียดนาม²⁸

ต่อมาในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 ได้เกิดการปะทะกันอย่างดุเดือดระหว่างกองกำลังเวียดนามกับกองกำลังจีนในบริเวณทางหลวงที่ 4 ระหว่างเมืองดงเข (Dong Khe) และเมืองหลวงของจังหวัดเกาบัง ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของกรุงฮานอย²⁹ โดยหลังจากกองกำลังจีนสามารถยึดครองเกาบังและลาวไกแล้ว กองกำลังจีนก็เริ่มบุกต่อไปยังเมืองอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ขณะที่เวียดนามก็ได้เรียกกำลังเสริม 4 กองพลจำนวนประมาณ 50,000 นายโดยเรียกมาจากกองกำลังที่ไปรบในกัมพูชาและเกณฑ์ทหารใหม่มาอีก 2 กองพลเพื่อไปรักษาและปกป้องกรุงฮานอย* ขณะเดียวกัน วิทยุฮานอยก็ได้รายงานว่า กองกำลังเวียดนามได้สังหารและทำให้กองกำลัง

²⁷ "China jets bomb Haiphong area," *Bangkok Post* (24 February 1979): 1, 16.

²⁸ "Kremlin repeats warning to Peking," *Bangkok Post* (24 February 1979): 1.

²⁹ "Vietnam forces hit back," *The Nation* (25 February 1979): 1.

* ดูภาคผนวก จ

จีนบาดเจ็บประมาณ 16,000 ราย ทำลายกองกำลังจีน 18 กองพัน รถถัง 160 คัน ยวดยานพาหนะทางทหาร 110 คัน รวมทั้งปืนใหญ่และปืนครกอีก 15 กระบอก

ขณะที่การสู้รบระหว่างจีนและเวียดนามยังคงรุนแรงต่อเนื่องอยู่ทุกขณะ หนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นได้แสดงความเห็นว่า สหภาพโซเวียตและเวียดนามอาจร่วมมือกันโจมตีหมู่เกาะซีซาของจีนจากท่าที่ดังกล่าว ส่งผลให้คริสโตเฟอร์ บราวน์ (Christopher Brown) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาได้เตือนสหภาพโซเวียตว่า "ไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสงครามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" ขณะที่หวง เซิน (Huang Shen) รองนายกรัฐมนตรีจีนได้ประกาศว่า จีนไม่มีความตั้งใจเข้าโจมตีกรุงฮานอยแต่อย่างใด

ต่อมาในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 หลังจากที่กองกำลังจีนสามารถยึดครองเกาบังได้แล้ว กองกำลังจีนก็ได้มุ่งหน้าต่อไปตามถนนหลวงหมายเลข 3 สู่อำเภอเงินตัน โดยขณะนี้การสื่อสารระหว่างล้งซอนกับฮานอยถูกตัดขาดอย่างสิ้นเชิง และสถานีวิทยุฮานอยยังคงประกาศอย่างต่อเนื่องว่า กองกำลังเวียดนามสามารถทำให้กองกำลังจีนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็น 18,000 ราย³⁰

ขณะเดียวกันในวันนี้ผู้แทนสังคมนิยมสหประชาชาติได้กล่าวสุนทรพจน์ว่า จีนไม่น่าตัดสินปัญหาโดยใช้ตัวเองถือกฎหมาย "ถ้าเวียดนามรุกดินแดนของจีนจริงและสังหารยามรักษาการณ์และพลเมืองจีนดังที่จีนป่าวร้อง จีนก็น่าจะร้องเรียนสภาความมั่นคงของสหประชาชาติ เพื่อดำเนินการไปตามขั้นตอน หากชาติใดชาติหนึ่งโดยเฉพาะประเทศที่ใหญ่กว่าและมีอำนาจทางทหารเหนือกว่าตัดสินปัญหาและทำโทษชาติอื่นๆ ด้วยน้ำมือตนเองแล้ว ประเทศเล็กๆ และอ่อนแอกว่าก็จะไม่ปลอดภัย" นอกจากนี้เขายังได้วิงวอนให้ทั้งสองฝ่ายยุติการกระทำที่เป็นศัตรูและหันหน้ามาแก้ปัญหาโดยการเจรจา

ต่อมาในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 การสู้รบระหว่างกองกำลังจีนและเวียดนามมีความดุเดือดเป็นอย่างมาก โดยกองกำลังจีนได้บุกเข้าไปรบในบริเวณเนินเขาคุ มา ซัน (Khu Ma Son) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดล้งซอน และถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของจังหวัดล้งซอนเช่นเดียวกัน³¹ โดยจีนได้เข้าโจมตีด้วยรถถังและระดมยิงด้วยปืนใหญ่ ซึ่งกองกำลังจีนได้ทุ่มเทการโจมตีในบริเวณดังกล่าวอย่างดุเดือด และในเวลาต่อมากองกำลังจีนก็สามารถยึดครองเนินเขาคุ มา ซัน ได้สำเร็จ โดยในวันเดียวกันสำนักข่าวจีนใหม่ได้รายงานเพิ่มเติมว่า กองกำลังของจีน

³⁰ ลี มั่น กิน, *สงครามจีน-เวียดนาม*, หน้า 88.

³¹ Harlan W. Jencks, "China's "Punitive" War on Vietnam: A Military Assessment,"

สามารถยึดครองเมืองดงแดง ซึ่งถือเป็นเมืองสำคัญที่อยู่ใกล้กับกลางซอนและกรุงฮานอยได้แล้ว หลังจากนั้นกองกำลังจีนได้โจมตีกองกำลังทหารชั้นนำของเวียดนามที่เรียกว่า กองกำลังเสือบิน (Flying Tigers) และได้สังหารกองกำลังเวียดนามจำนวน 355 ราย³²

จากความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนามที่ทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจต่อกรณีความขัดแย้งดังกล่าวเป็นอย่างมาก เช่น ประเทศออสเตรเลียและประเทศสหรัฐอเมริกา ดังจะเห็นได้จากการที่ออสเตรเลียโดยฮาโรลด์ แอนเดอร์สัน (Harold Anderson) นักการทูตออสเตรเลียได้เรียกร้องให้จีนและเวียดนามยุติการโจมตีซึ่งกันและกัน และเรียกร้องให้เวียดนามถอนกองกำลังของตนออกจากกัมพูชา และเสนอให้จีนถอนกองกำลังออกจากเวียดนามเช่นเดียวกัน³³ ขณะที่สหรัฐอเมริกาโดยวอร์เรน คริสโตเฟอร์ (Warren Christopher) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับคำสั่งจากจิมมี คาร์เตอร์ (Jimmy Carter) ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาให้จัดการประชุมเพื่อหารือร่วมกับนักการทูตสหภาพโซเวียตและนักการทูตจีนประจำสหรัฐอเมริกา เพื่อเรียกร้องให้ทั้งสองประเทศยุติความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเขาได้เสนอให้ยุติความขัดแย้งและเรียกร้องให้มีการถอนกองกำลังเวียดนามออกจากกัมพูชาและถอนกองกำลังจีนออกจากเวียดนาม นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังถือเป็นอีกประเทศหนึ่งที่เสนอให้เลขาธิการสหประชาชาติจัดการประชุมเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในอินโดจีน³⁴

นอกจากนี้ประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตต่างเพิ่มกิจกรรมทางเรือในน่านน้ำในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก ซึ่งใกล้กับพรมแดนที่จีนและเวียดนามกำลังทำสงครามกันอยู่³⁵ โดยสหรัฐอเมริกาได้ส่งเรือบรรทุกเครื่องบิน USS Constellation ออกจากอ่าวซูบิค (Subic Bay) ของฟิลิปปินส์ พร้อมด้วยเครื่องบินรบ 100 ลำ และทหารเรืออีก 5,000 นาย นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังได้ส่งเรือดำน้ำนิวเคลียร์ เรือพิฆาต 3 ลำ และเรือลาดตระเวนเข้ามาจอดในน่านน้ำของฮ่องกง

ขณะที่กองทัพเรือของสหภาพโซเวียตก็ได้แล่นเรือบรรทุกขีปนาวุธผ่านช่องแคบชิชิม่า (Tsushima Strait) ซึ่งอยู่ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ โดยมีการคาดการณ์จากหน่วยข่าวกรองวงกลมใหม่ของญี่ปุ่นว่า เรือดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะไปเข้าร่วมกับเรืออีก 3 ลำ ของ

³² "China wins big hilltop battle," *The Nation* (27 February 1979): 1.

³³ "Aussies call for pullout," *The Nation* (27 February 1979): 5.

³⁴ "US pressing for end of conflict," *The Nation* (27 February 1979): 5.

³⁵ "Us, Soviet navies step up war vigil," *Bangkok Post* (27 February 1979): 10.

สหภาพโซเวียต ได้แก่ เรือลาดตระเวนขนาด 16,000 ตัน, เรือพิฆาตขนาด 3,300 ตัน และเรือบรรทุกเชื้อเพลิงที่จอดอยู่กลางทะเลจีนตะวันออก เพื่อเฝ้าสังเกตการณ์ความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนาม

ขณะเดียวกันในวันนี้เต็งเสี่ยวผิงก็ได้แสดงความหวังไว้ว่า การรบระหว่างจีนกับเวียดนามจะมีระยะเวลาสั้นกว่าการทำสงครามระหว่างจีนกับอินเดีย ซึ่งใช้เวลาถึง 33 วัน นอกจากนี้เต็งเสี่ยวผิงยังได้แสดงท่าทีในการรับข้อเสนองของสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่เรียกร้องให้จีนถอนกองกำลังออกจากเวียดนามและให้เวียดนามถอนกองกำลังออกจากกัมพูชา แต่อย่างไรก็ตาม เต็งเสี่ยวผิงก็ยังคงกล่าวว่า หากเวียดนามยังคงรุกรานตามพรมแดนของจีนอยู่ จีนก็จะยังคงจะส่งสอนเวียดนามอีกบทเรียนหนึ่งเช่นกัน³⁶

ต่อมาในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 จีนได้แสดงเจตจำนงในการที่จะเจรจาหยุดยิงกับเวียดนามในกรณีการทำสงครามตามพรมแดนระหว่างจีนและเวียดนาม โดยหน่วยข่าวของจีนได้กล่าวว่า ภายใน 10 วันของการต่อสู้ กองกำลังของจีนได้ทำลายกองกำลังเวียดนามประมาณ 170,000 ราย และทำลายฐานขีปนาวุธของเวียดนาม 7 ฐาน โดยเต็งเสี่ยวผิงได้กล่าวต่อนักข่าวสหรัฐอเมริกาก่อนการประชุมกับไมเคิล บลูเมนทอล (Michael Blumenthal) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (Treasury Secretary) ของสหรัฐอเมริกาในกรุงปักกิ่งว่า หากจีนส่งสอนเวียดนามในกรณีเวียดนามกล่าวอ้างว่า ประเทศของตนเป็นประเทศมหาอำนาจทางทหารที่แข็งแกร่งเป็นอันดับสามของโลกสิ้นสุดแล้ว พวกเราก็ไม่มีวัตถุประสงค์อื่นใดมากไปกว่านี้อีก และจีนก็ไม่ได้มีความปรารถนาในการครอบครองดินแดนของเวียดนามแต่อย่างใด³⁷ ดังนั้น ในวันที่จีนจึงได้กระตุ้นให้เวียดนามร่วมเจรจาเพื่อยุติความขัดแย้งตามพรมแดน โดยสำนักข่าวจีนใหม่ได้รายงานว่ พวกเรามีความหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เจ้าหน้าที่เวียดนามจะมีความปรารถนาในการแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งและยอมรับข้อเสนอมียุติเพื่อจัดการเจรจาอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของจีนยังได้ประกาศว่า การโจมตีเวียดนามของจีนนั้น เป็นการกระทำเพื่อป้องกันตนเอง (counter-attack) จากการรุกรานของเวียดนามตามพรมแดนจีน และขณะนี้ความขัดแย้งตามพรมแดนดังกล่าวนี้มีเพียงวิธีเดียวที่จะแก้ไขความขัดแย้งได้คือ การเจรจาระหว่างจีนกับเวียดนาม³⁸

³⁶ "Fighting will end in less than 33 days," *The Nation* (27 February 1979): 1.

³⁷ "China urges negotiated ceasefire," *Bangkok Post* (28 February 1979): 1.

³⁸ "China urges VN. To join it in talks," *The Nation* (28 February 1979): 4.

อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนามก็ยังไม่มีความรุนแรงตามพรมแดนแต่อย่างใด โดยวิทยุฮานอยยังคงกล่าวถึงความสูญเสียของจีนว่า เวียดนามสามารถทำลายกองกำลังจีนประมาณ 16,000 ราย ทำลายรถถัง 160 คัน และ ยานพาหนะหุ้มเกราะอีก 110 คัน ดังนั้น จากทำที่ดังกล่าวส่งผลให้ทั้งสองประเทศยังคงสู้รบกัน อยู่อย่างต่อเนื่อง

และอีกสองวันต่อมา ในวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ.1979 การสู้รบบริเวณจังหวัดกลางซอนยังคง รุนแรงและต่อเนื่อง และสถานีวิทยุเวียดนามยังคงออกอากาศว่า กองกำลังจีนถูกกองกำลัง เวียดนามทำลายไป 27,000 ราย โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกือบ 10,000 ราย เมื่อเทียบกับจำนวน เมื่อ 2-3 วันที่ผ่านมา ขณะที่เล็กซี โคซิกินนายกรัฐมนตรียุโรปโซเวียตยังคงกล่าวยืนยันว่า สหภาพโซเวียตอาจจำเป็นต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาระหว่างโซเวียตกับเวียดนาม³⁹

ในขณะที่การรบระหว่างจีนกับเวียดนามยังคงต่อเนื่องอยู่นั้น มีรายงานจากเม็กซิโกว่า เฟอร์นันโด โลเปซ มูโน (Fernando Lopez Muino) นักการทูตคิวบาประจำเม็กซิโกได้ประกาศว่า คิวบาพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทุกอย่างแก่เวียดนามในการต่อสู้กับการบุกรุกของจีน อีกทั้ง คิวบายังมีความยินดีที่จะให้การสนับสนุนทางกองกำลังแก่เวียดนามในกรณีที่มีความจำเป็น⁴⁰

ขณะเดียวกัน หลี่เซียนเหนียนรองนายกรัฐมนตรีของจีนได้กล่าวว่า ภายในระยะเวลา 13 วัน วัตถุประสงค์ของจีนในการทำสงครามตามพรมแดนระหว่างจีนกับเวียดนามใกล้จะประสบความสำเร็จแล้ว โดยหลี่เซียนเหนียนได้กล่าวเพิ่มเติมว่า จีนอาจจะโจมตีเวียดนามอีกครั้งใน อนาคต ถ้าเวียดนามกระทำการยั่วยุตามพรมแดนของจีนอีก และการโจมตีเวียดนามดังกล่าวไม่มีการเชื่อมโยงกับการทำสงครามในกัมพูชาแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตาม เขาก็ได้แถลงว่า ความคิด ในการถอนกองกำลังร่วมกัน (mutual withdrawal) ของทั้งสองประเทศ โดยให้ถอนกองกำลัง เวียดนามออกจากกัมพูชาและถอนกองกำลังจีนออกจากเวียดนามเป็นสิ่งที่เหมาะสมและเป็นกุญแจ สำคัญในการแก้ปัญหาความตึงเครียดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁴¹

นอกจากนี้จีนยังได้ส่งสาส์นไปยังสถานทูตเวียดนามในกรุงปักกิ่ง เพื่อเสนอให้มีการเจรจา สิ้นสุดความขัดแย้งตามพรมแดนระหว่างจีนและเวียดนามโดยเร็ว แต่ถึงกระนั้นก็ตาม จีนก็ได้แสดงความเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่ไม่สามารถทำให้เวียดนามตอบสนองต่อข้อเสนอของจีนได้ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจีนยังคงแสดงออกถึงความหวังที่จะเห็นการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศผ่านวิธีการเจรจา

³⁹ "Fulltext of Chinese proposal to Vietnam," *The Nation* (3 March 1979): 5.

⁴⁰ "Cuba 'will send troops to VN'," *Bangkok Post* (3 March 1979): 3.

⁴¹ "China: Fatal blows dealt to Vietnam," *The Nation* (2 March 1979): 1, 8.

โดยรัฐบาลจีนได้เสนอไปยังเวียดนามอีกครั้ง เพื่อให้มีการจัดการเจรจาระดับรองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาความสัมพันธ์แห่งสันติภาพและมิตรภาพระหว่างสองประเทศ อีกทั้ง เพื่อเป็นการสนองตอบต่อความคิดเห็นของประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่ต้องการเห็นการยุติความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนาม โดยจีนยังคงมีความหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รัฐบาลเวียดนามจะตอบสนองต่อข้อเสนอของรัฐบาลจีน

ขณะที่เวียดนามยังคงปฏิเสธข้อเสนอนี้ไม่เป็นทางการของจีนในการเจรจายุติสงครามตามพรมแดนจีน-เวียดนาม โดยเวียดนามยังได้กล่าวว่า มีเพียงวิธีเดียวที่จะยุติความขัดแย้งตามพรมแดนได้คือ การที่จีนต้องถอนกองกำลังออกจากเวียดนามทั้งหมด นอกจากนี้เวียดนามยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า กองกำลังของเวียดนามสามารถขับไล่หน่วยจู่โจม 3 หน่วยของจีนออกจากจุดยุทธศาสตร์ในจังหวัดกลางซอน ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงฮานอยไปทางตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 145 กิโลเมตรได้

ต่อมาในวันที่ 2 มีนาคม ค.ศ.1979 ขณะที่ยังคงมีการสู้รบระหว่างจีนและเวียดนามอยู่นั้น โฮยอิง (Ho Ying) รองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีนเปิดเผยว่า “บทเรียนที่จีนกำลังสั่งสอนเวียดนามขณะนี้ใกล้จะสิ้นสุดลงแล้ว กองกำลังจีนจะถอนกลับชายแดนทันทีที่เวียดนามได้รับบทเรียนตามเป้าหมาย” และกรมประชาสัมพันธ์ของกระทรวงต่างประเทศจีนได้ประกาศว่าต่อไปนี้จะไม่มีการแถลงข่าวเกี่ยวกับการรบอีกเป็นเวลา 24 ชั่วโมง ขณะเดียวกัน สถานีวิทยุเวียดนามก็ยังคงประกาศว่า เวียดนามสามารถกวาดล้างชาวจีนกว่า 30,000 คน ทำลายรถถังได้ 200 คัน⁴²

ในวันต่อมา หลังจากที่กองกำลังจีนสามารถยึดครองจังหวัดกลางซอนและเมืองตามพรมแดนอื่นๆ ของเวียดนามได้แล้ว จีนก็ได้ตัดสินใจหยุดยิง โดยสำนักข่าวเกียวโตของญี่ปุ่น (Japan's Kyodo News Services) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจหยุดยิงของจีนนั้น เป็นการรายงานจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลจีนอย่างเป็นทางการในกรุงปักกิ่ง โดยรายงานดังกล่าวไม่ได้ระบุว่าเมื่อไหร่ที่กองกำลังจีนจะถอนออกจากเวียดนาม⁴³

ขณะที่ ลิโอนิค อิลยิช เบรสเนฟ ผู้นำของสหภาพโซเวียตได้ให้สัมภาษณ์กับสำนักข่าวตันจุกแห่งยูโกสลาเวียว่า “เราไม่ได้เตรียมทหารเข้าไปทำสงครามในเวียดนาม” ซึ่งการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นการบอกให้ทราบว่า สหภาพโซเวียตจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสงครามจีน-เวียดนาม จาก

⁴² ลี มั่น กิน, สงครามจีน-เวียดนาม, หน้า 91.

⁴³ “China decides on ceasefire,” *The Nation* (4 March 1979): 1.

ท่าที่ดังกล่าวของสหภาพโซเวียต ส่งผลให้เวียดนามมีความผิดหวังเป็นอย่างมาก ดังนั้น ในวันที่ เวียดนามจึงออกคำสั่งเกณฑ์กำลังพลเพื่อเข้าสู้รบกับจีนอย่างเต็มที่

ต่อมาในวันที่ 4 มีนาคม ค.ศ.1979 การรบส่วนใหญ่สิ้นสุดลงแล้ว โดยฮว่ากั๋วเฟิง นายกรัฐมนตรีจีนได้บอกแก่ อีริค วาร์เลย์ (Eric Varley) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมของ อังกฤษว่า จีนจะถอนกองกำลังออกจากเวียดนามในไม่ช้านี้ และเขายังได้แสดงความมั่นใจว่า ความขัดแย้งต่างๆ จะเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้จีนยังได้ประกาศว่า เนื่องจากจีนสำเร็จ เป้าหมายในการส่งสอนบทเรียนแก่เวียดนามแล้ว จีนจะถอนกองกำลังกลับตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม เป็นต้นไป⁴⁴

หลังจากจีนประกาศเจตจำนงว่าจะดำเนินการถอนกองกำลังออกจากเวียดนามในวันที่ 5 มีนาคมแล้ว แม้ว่าการสู้รบระหว่างสองประเทศจะไม่ปรากฏออกมารุนแรงมากนัก แต่ในช่วงนี้ ทั้งจีนและเวียดนามต่างก็ยังคงมีการกล่าวโทษและมีการต่อสู้กันอยู่เสมอ

และในวันที่ 5 มีนาคม ค.ศ.1979 ผู้นำชาวจีนหัวของจีนรายงานว่ หลังจากประสบ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้แล้ว ในวันที่กองกำลังจีนจะได้เริ่มถอนกองกำลังออกจาก เวียดนาม ขณะเดียวกันหน่วยข่าวของจีนก็ได้รายงานว่ รัฐบาลของจีนได้ประกาศเตือนเวียดนาม ว่า อย่างไรก็ตาม จีนยังคงรักษาสีทธิในการโจมตีเวียดนามเพื่อป้องกันตนเอง (self-defence) อยู่ ถ้าเวียดนามยังคงโจมตีพรมแดนของจีน นอกจากนี้รัฐบาลของจีนยังได้เสนอให้จีนและเวียดนาม จัดการเจรจาเพื่อหาวิธีทางสร้างสันติภาพและความสงบสุขระหว่างสองประเทศ⁴⁵

ในวันต่อมาเวียดนามก็ได้ตกลงที่จะเจรจากับจีน โดยมีข้อเสนอว่า จีนต้องถอนกำลัง ทั้หมดออกจากเวียดนามอย่างรวดเร็วและไม่มีเงื่อนไข แต่ถ้าจีนไม่ยอมถอนกองกำลังออก เวียดนามก็จะเคลื่อนกองกำลังทั้หมดเข้าโจมตีจีนทันที⁴⁶ และในช่วงนี้จีนและเวียดนามก็ยังคงมี การปะทะกันตามพรมแดนอยู่อย่างต่อเนื่อง

ต่อมาในวันที่ 11 มีนาคม ค.ศ.1979 จีนได้เริ่มถอนกองกำลังออกจากเวียดนามเป็น ครั้งแรกจำนวน 100,000 นาย ขณะที่เวียดนามก็กล่าวหาว่า จีนยังคงพยายามรุกรานดินแดนของ เวียดนามอยู่⁴⁷

⁴⁴ "Hua: We will pull out of VN shortly," *The Nation* (5 March 1979): 1.

⁴⁵ "China starts withdrawing from VN," *The Nation* (6 March 1979): 1.

⁴⁶ "Hanoi agrees to hold talks," *Bangkok Post* (7 March 1979): 1.

⁴⁷ "Peking begins partial pullout from VN," *Bangkok Post* (12 March 1979): 5.

อีกสองวันต่อมาเวียดนามได้ประกาศตกลงในการเริ่มเจรจายุติความขัดแย้งกับจีน โดยเวียดนามได้ยื่นข้อเสนอว่า เมื่อจีนถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากเวียดนามเรียบร้อยแล้ว เวียดนามก็จะเริ่มเจรจายุติความขัดแย้งกับจีน⁴⁸ และในวันที่ 16 มีนาคม ค.ศ.1979 ฮองฮา (Huang Hua) รัฐมนตรีต่างประเทศเวียดนามได้กล่าวว่า กองกำลังจีนได้ถอนออกจากเวียดนามเรียบร้อยแล้ว และเขาได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เขามีความหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ทั้งจีนและเวียดนามแก้ปัญหาข้อพิพาทต่างๆ ผ่านการเจรจา⁴⁹

ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้กำลัง

จากการสู้รบระหว่างจีนและเวียดนามตลอดระยะเวลา 30 วัน จีนและเวียดนามต่างทุ่มเทกำลังและอาวุธยุทโธปกรณ์ของตนเข้าสู่สมรภูมิดังนี้เป็นอย่างมหาศาล ดังจะเห็นได้จากการที่จีนได้ส่งกองทัพ 2 กองทัพ กองกำลัง 8 กองพล เครื่องบินกว่า 1,000 ลำ รวมทั้งฝูงบิน 15 ฝูง และเครื่องบินต่อสู้อากาศยานรุ่น MiG 17s และเครื่องบินต่อสู้อากาศยานรุ่น MiG 19s เข้าสู่การปฏิบัติการสังเขตเวียดนาม ขณะที่เวียดนามได้เตรียมกองกำลัง 600,000 นาย พร้อมด้วยกองกำลังทางอากาศ ได้แก่ เครื่องบินต่อสู้อากาศยานรุ่น MiG-23s จำนวน 120 ลำ รวมทั้งเครื่องบินต่อสู้อากาศยานรุ่น MiG-25s และเครื่องบินต่อสู้อากาศยานรุ่น U.S. F-5s อีกจำนวน 2-3 ลำ โดยสามารถเปรียบเทียบอาวุธยุทโธปกรณ์ของทั้งสองฝ่ายในการทำสงครามระหว่างจีนกับเวียดนามได้ดังนี้⁵⁰

จีน	เวียดนาม
1. รถถังขนาดหนักแบบ IS-2 ทำในโซเวียต	1. รถถังขนาดกลางแบบ T-43
2. รถถังขนาดกลางแบบ T-34	2. รถถังขนาดกลางแบบ T-54
3. รถถังขนาดกลางแบบ T-59 ทำในจีน	3. รถถังขนาดกลางแบบ T-59
4. รถถังขนาดกลางแบบ T-63	4. รถถังขนาดกลางแบบ T-76
5. รถสงครามสะเทินบกสะเทินน้ำแบบ 60	5. รถถังขนาดกลางแบบ T-60
6. รถลำเลียงพลหุ้มเกราะแบบ M-1967	6. รถลำเลียงพลหุ้มเกราะแบบ BTR-40

⁴⁸ William J. Duiker, *China and Vietnam: The Roots of Conflict* (Indochina Research Monograph 1. Berkeley: Institute of East Asian Studies, University of California, 1986), p.88.

⁴⁹ "China completes troop pullout," *Bangkok Post* (17 March 1979): 1.

⁵⁰ ลี มั่น กิน, *สงครามจีน-เวียดนาม*, หน้า 65.

7. รถลำเลียงพลหุ้มเกราะแบบ K-63	7. รถลำเลียงพลหุ้มเกราะแบบ BTR-50
8. ปืนใหญ่ติดรถแบบ SU-76	8. รถลำเลียงพลหุ้มเกราะแบบ BTR-60
9. ปืนใหญ่ติดรถแบบ SU-85	9. ปืนใหญ่สำหรับยิงมุมสูงขนาด 75 ม.ม., และปืนใหญ่ขนาด 76 ม.ม., 85 ม.ม., 100 ม.ม., 105 ม.ม., 122 ม.ม., 130 ม.ม., 152 ม.ม. และ 155 ม.ม.
10. ปืนใหญ่ติดรถแบบ SU-100	10. ปืนใหญ่ติดรถแบบ SU-76
11. ปืนใหญ่ติดรถแบบ TSU-122 (ปืนใหญ่มีตั้งแต่ขนาด 122 ม.ม., 130 ม.ม., 150 ม.ม. และ ปืนใหญ่สำหรับยิงมุมสูง)	11. ปืนใหญ่ติดรถแบบ TSU-122
12. ปืนครกขนาด 82 ม.ม., 90 ม.ม., 120 ม.ม. และ 160 ม.ม.	12. ปืนครกขนาด 82 ม.ม., 100 ม.ม., 107 ม.ม., 120 ม.ม. และ 160 ม.ม.
13. ปืนจรวดขนาด 132 ม.ม. และ 140 ม.ม.	13. ปืนจรวดขนาด 107 ม.ม., 122 ม.ม. และ 140 ม.ม.
14. ปืน ร.ส. ขนาด 53 ม.ม., 75 ม.ม. และ 82 ม.ม.	14. จรวดต่อต้านรถถัง
15. ปืนต่อต้านรถถังขนาด 57 ม.ม., 85 ม.ม. และ ขนาด 100 ม.ม.	15. ปืนต่อสู้อากาศยานแบบ ZSU- 57-2
16. ปืนกลต่อสู้อากาศยานขนาด 37 ม.ม.	16. ปืนกลต่อต้านอากาศยาน ขนาด 23 ม.ม. และ 37 ม.ม.
17. ปืนต่อต้านอากาศยานขนาด 57 ม.ม., 58 ม.ม. และ 100 ม.ม.	17. ปืนกลพ่วงรถต่อสู้อากาศยาน ขนาด 57 ม.ม., 85 ม.ม., 100 ม.ม. และ 130 ม.ม.
	18. จรวดนำวิถีจากพื้นดินสู่อากาศ แบบ SA-2, SA-3 และ SA-7

ดังนั้น จากกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทั้งจีนและเวียดนามต่างทุ่มเทเข้าสู่การสู้รบ ระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ - 16 มีนาคม ค.ศ.1979 นั้น สามารถสรุปผลที่ตามมาได้ดังนี้

1. ความสูญเสียทางการทหาร

ตลอดระยะเวลา 30 วัน ขณะที่จีนและเวียดนามสู้รบกันอยู่อย่างต่อเนื่องนั้น ทั้งสองฝ่าย ต่างกล่าวอ้างอยู่เสมอว่า ฝ่ายตนสามารถทำความเสียหายให้แก่ฝ่ายตรงข้ามได้เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ กองกำลังจีนได้เปิดเผยเป็นครั้งแรกว่า การโจมตีของจีน ส่งผลให้กองกำลังเวียดนามบาดเจ็บและเสียชีวิตกว่า 10,000 ราย และสามารถทำลายจรวดของ เวียดนาม 7 แห่ง ขณะเดียวกันจีนก็ยอมรับว่า กองกำลังของจีนก็ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ประมาณ 3,000 ราย วันที่ 25 กุมภาพันธ์ วิทยุสถานออยออกอากาศว่า กองกำลังเวียดนามได้สังหาร และทำให้กองกำลังจีนบาดเจ็บประมาณ 16,000 ราย สามารถทำลายกองกำลังจีน 18 กองพัน รถถัง 160 คัน ยวดยานทางทหาร 110 คัน ปืนใหญ่และปืนครก 15 กระบอก วันที่ 26 กุมภาพันธ์ สถานีวิทยุสถานออยประกาศว่า จำนวนกองกำลังจีนที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็น 18,000 ราย วันที่ 1 มีนาคม สถานีวิทยุสถานออยประกาศว่า กองกำลังจีนถูกสังหารไป 27,000 ราย วันที่ 3 มีนาคม สถานีวิทยุสถานออยประกาศว่า เวียดนามได้สังหารกองกำลังจีนไป 30,000 ราย ทำลาย รถถังจีน 200 คัน และในวันที่ 5 มีนาคม เจ้าหน้าที่ระดับสูงของเวียดนามได้แถลงว่า กองกำลังจีน ถูกสังหารระหว่างทำสงคราม 16 วัน ถึง 42,000 ราย และถูกเวียดนามจับเป็นเชลยศึก 650 คน ขณะที่ฝ่ายจีน โดยตั้งเสี่ยวผิงได้ประกาศเมื่อวันที่ 16 มีนาคม ว่ากองกำลังจีนสามารถสังหาร กองกำลังเวียดนามประมาณ 37,000 รายได้รับบาดเจ็บ 7,000 รายและถูกจีนจับเป็นเชลยศึก 5,000 ราย

อย่างไรก็ตาม นอกจากคำกล่าวอ้างของทั้งจีนและเวียดนามถึงความสามารถในการทำลายซึ่งกันและกันแล้ว ก็มีได้มีสถิติที่แน่นอนที่สามารถสรุปความสูญเสียของกองกำลังทางทหาร ทั้งสองฝ่ายแต่อย่างใด แต่กระนั้นก็ตาม สงครามดังกล่าวก็สามารถสรุปได้ว่าตลอดระยะเวลาการ สู้รบ 30 วัน ทั้งจีนและเวียดนามต่างสูญเสียกองกำลังและอาวุธยุทโธปกรณ์ทางการทหารของตน เป็นจำนวนมาก

2. ความสูญเสียทางพลเรือน

ตลอดระยะเวลาของการสู้รบ กองกำลังของทั้งจีนและเวียดนามได้บุกรุกข้ามพรมแดน ซึ่งกันและกัน โดยเวียดนามได้บุกรุกข้ามพรมแดนจีนบริเวณเขตนาโป (Napo) ของเขตปกครอง ตนเองกว่างซี เมืองหนานหนิงและมณฑลอื่นๆ ตามบริเวณพรมแดนของจีนและเวียดนาม โดย

กองกำลังเวียดนามได้เข้ามาทำร้ายชาวบ้านและยามรักษาการณ์ นอกจากนี้ยังได้เข้ามาวางกับระเบิดและทำลายบ้านเรือน รวมทั้งสิ่งก่อสร้างของชาวจีน จากการบุกรุกของกองกำลังเวียดนาม ส่งผลให้ชาวจีนที่อาศัยอยู่บริเวณพรมแดนดังกล่าวได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก

ขณะที่จีนก็ได้บุกเข้าโจมตีตามพรมแดนของเวียดนามเช่นเดียวกัน โดยจีนได้บุกข้ามพรมแดนเวียดนาม 26 จุด โดยมีจุดมุ่งหมายคือ เข้าโจมตีเมืองหลวงของจังหวัดไลโซ, ลาวไก, ฮาเกียง, เกาบังและกลางซอน โดยกองกำลังจีนได้บุกเข้ามาตัดขาดช่องทางการสื่อสารและช่องทางการคมนาคมในบริเวณดังกล่าว ส่งผลให้ประชาชนเวียดนามที่อาศัยอยู่ในบริเวณพรมแดนได้รับความเสียหาย นอกจากนี้การสู้รบระหว่างจีนและเวียดนามได้ทำให้ชาวจีนจำนวน 10,000 คนต้องเสียชีวิต และประชาชนเวียดนามอีกกว่า 300,000 คนที่อาศัยอยู่ตลอดแนวพรมแดนเวียดนาม-จีนต้องอพยพออกจากบ้านเรือนของตนเอง และกลายเป็นบุคคลไร้ที่อยู่เป็นจำนวนมาก

ดังนั้น จากการสู้รบดังกล่าวส่งผลให้มีประชาชนทั้งจีนและเวียดนามได้รับความเสียหายและต้องอพยพออกจากบ้านเรือนของตนเป็นจำนวนมาก

3. ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ

หลังจากการทำสงครามระหว่างจีนและเวียดนามสิ้นสุดลง ทั้งสองฝ่ายต่างยอมรับว่า การทำสงครามไม่เพียงส่งผลเสียต่อชีวิตของกองกำลังทหารและพลเมืองของตนเท่านั้น แต่สงครามดังกล่าวยังส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศตนถดถอยลงไปอีกด้วย ในกรณีของจีนนั้น นอกจากจีนจะต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายทางการทหารที่เพิ่มขึ้นจากการซื้ออาวุธและการสร้างระบบการคมนาคมและการสื่อสารที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการทำสงครามแล้ว จีนยังต้องประสบกับสภาวะการถดถอยทางเศรษฐกิจอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่เฉินยุน (Chen Yun) รองนายกรัฐมนตรีจีนได้ยอมรับว่า สงครามระหว่างจีนและเวียดนามได้ส่งผลกระทบต่อการวางแผนทางเศรษฐกิจของจีน โดยในการทำสงครามดังกล่าว จีนได้ทุ่มเทงบประมาณทางเศรษฐกิจถึง 3,000 ล้านดอลลาร์⁵¹ ซึ่งนอกจากจะทำให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของจีนถดถอยลงแล้ว สงครามครั้งนี้ยังส่งผลกระทบต่อข้อตกลงทางเศรษฐกิจและการพัฒนาอุตสาหกรรมกว่า 50 โครงการของจีน โดยข้อตกลงดังกล่าวที่ได้ลงนามกับญี่ปุ่นและประเทศยุโรปตะวันตกอีกหลายประเทศในปี ค.ศ. 1978 ถูกล้มเลิกลงไป ส่งผลให้การพัฒนาอุตสาหกรรมของจีนต้องล้มเหลวและหยุดชะงักลง

จากความสูญเสียทางเศรษฐกิจของจีนดังกล่าว ได้ถูกสะท้อนออกมาจากหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป้า (Renmin Ribao) ที่ได้ยกคำกล่าวของหลี่เซียนเหนียนรองนายกรัฐมนตรีจีนว่า

⁵¹ Hemen Ray, *China's Vietnam War*, p.123.

“พวกเรามีประชากรจำนวนมากและพวกเราขาดแคลนเงินทุน ขณะนี้เศรษฐกิจของประเทศเรากำลังอยู่ในสภาพย่ำแย่ ประเทศของเราคล้ายคนซึ่งป่วยหนัก มีสภาพอ่อนแอ และไม่สามารถทนได้ทั้งความร้อนและความหนาว”⁵² นอกจากนี้หลี่เซียนเหนียนยังยอมรับว่า โครงการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยนั้นมีขนาดใหญ่เกินไป ซึ่งประชาชนบางคน รวมทั้งกระผมคิดว่า พวกเราก็ยังคงมีความหวังที่ยิ่งใหญ่อยู่ ดังนั้น การยกเลิกโครงการอุตสาหกรรมต่างๆ ดังกล่าว จึงไม่ควรที่จะนำกรณีการทำสงครามระหว่างจีนกับเวียดนามเข้ามาเกี่ยวข้อง

ขณะที่เวียดนามนั้นก็ประสบกับความสูญเสียทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน โดยนับตั้งแต่ที่จีนส่งกองกำลังเข้ามาบุกรุกจนกระทั่งจีนถอนกองกำลังออกไป เวียดนามต้องประสบกับความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความสูญเสียของ 34 หมู่บ้านตลอดแนวพรมแดนจีน-เวียดนาม, สะพาน, ถนน, สถานที่ราชการ, โรงพยาบาล, โรงเรียน, โครงการชลประทาน และโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำ นอกจากนี้กองกำลังจีนยังได้เผาทำลายชุมชนชาวเวียดนามกว่า 320 ชุมชน, บ้านเรือน 10,000 หลังคา, พื้นที่ป่า 20,000 เฮคเตอร์ และทำลายกิจการทางอุตสาหกรรมกว่า 80 กิจการและขโมยอุปกรณ์อุตสาหกรรมทันสมัยของเวียดนามเป็นจำนวนมาก และจากการทำสงครามดังกล่าว ส่งผลให้เวียดนามต้องประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกันกับจีน

4. ท่าทีของนานาประเทศต่อความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนาม

ขณะที่จีนและเวียดนามปฏิบัติการสู้รบกันอยู่อย่างต่อเนื่องนั้น นานาประเทศต่างมีความวิตกกังวลกับกรณีความขัดแย้งดังกล่าวเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากท่าทีของประเทศมหาอำนาจและองค์การระหว่างประเทศ เช่น

สหรัฐอเมริกา รัฐบาลของประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์แห่งสหรัฐอเมริกาได้แสดงความวิตกกังวลเกี่ยวกับกรณีความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนามเป็นอย่างมาก โดยสหรัฐอเมริกาได้ใช้วิธีการทูตในการยุติความขัดแย้งระหว่างสองประเทศ โดยการที่เสนอให้จีนและสหภาพโซเวียตร่วมกันยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างจีนกับเวียดนาม และเรียกร้องให้จีนจำกัดการปฏิบัติการทางทหารของตน นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังได้เสนอให้สหภาพโซเวียตร่วมแสวงหาทางยุติความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนาม มากกว่าที่จะคอยแต่กล่าวประณามการรุกรานของจีนในกรณีการบุกรุกเวียดนาม

ญี่ปุ่น รัฐบาลญี่ปุ่นได้เรียกร้องให้เวียดนามและจีนแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี โดยญี่ปุ่นยังคงประกาศวางตัวเป็นกลางต่อกรณีความขัดแย้งระหว่างสองประเทศอย่างเคร่งครัด

⁵² Ibid., p.124.

อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นก็ได้เรียกร้องให้จีนถอนกองกำลังออกจากเวียดนาม และเสนอให้เวียดนามถอนกองกำลังของตนออกจากกัมพูชา เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในอินโดจีน

กลุ่มประเทศอาเซียน กรณีความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนามนั้น กลุ่มประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกอาเซียนนั้น มีท่าทีต่อกรณีความขัดแย้งที่แตกต่างกัน เช่น อินโดนีเซีย โดยมอชตาร์ คูซูมาตมัทจา (Mochtar Kusumaatmadja) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอินโดนีเซีย ได้กล่าวว่า ต้องการให้ทั้งสองฝ่ายยุติความขัดแย้งระหว่างกันโดยเร็ว และเสนอให้ถอนกองกำลังต่างชาติทั้งหมดออกจากภูมิภาคอินโดจีน ขณะที่ประเทศไทยและมาเลเซียมีความคิดเห็นว่าการทำสงครามสั่งสอนของจีนต่อเวียดนามนั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยสร้างดุลอำนาจ (balance of power) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะเดียวกันสิงคโปร์ก็มีความเห็นว่าการปฏิบัติการของจีนนั้น มีวัตถุประสงค์เพียงต้องการรักษาและปกป้องความสงบเรียบร้อยตามพรมแดนของตน แต่กรณีเวียดนามรุกรานกัมพูชานั้น ถือเป็นการรุกรานเพื่อแสวงหาอำนาจ ขณะที่ฟิลิปปินส์มิได้มีท่าทีที่เป็นกังวลต่อความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนามเท่าไรนัก แม้ว่าต่อมาประเทศของตนจะต้องแบกรับภาระปัญหาของผู้ลี้ภัยก็ตาม

ดังนั้น จากกรณีความขัดแย้งระหว่างจีนและเวียดนามดังกล่าว จึงถือเป็นกรณีความขัดแย้งในทศวรรษ 1970 ที่นานาประเทศต่างแสดงความวิตกกังวลเป็นอย่างมาก

5. ความสัมพันธ์ของคู่กรณี

หลังจากการทำสงครามระหว่างจีนและเวียดนามสิ้นสุด ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศได้ยุติลงทันที เวียดนามได้หันไปใกล้ชิดกับสหภาพโซเวียตมากยิ่งขึ้น และสงครามครั้งนี้ก็ยิ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพโซเวียตกับเวียดนามมีความแข็งแกร่งมากขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในทศวรรษ 1980 บทบาททางทหารของสหภาพโซเวียตในเวียดนามได้เพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่สหภาพโซเวียตได้ให้ความช่วยเหลือทั้งทางเศรษฐกิจและให้การสนับสนุนทางอาวุธแก่เวียดนามเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้เรือของสหภาพโซเวียตยังสามารถเข้าไปจอดในท่าเรือดานังและอ่าวคัมรานห์ของเวียดนาม นอกจากนี้เครื่องบินของสหภาพโซเวียตยังสามารถปฏิบัติการนอกอาณาเขตเวียดนามอีกด้วย

ในขณะที่ความสัมพันธ์ของเวียดนามกับจีนนั้นยังคงมีความตึงเครียดอยู่ทุกขณะ โดยเวียดนามได้สร้างป้อมปราการที่เรียกว่า "ป้อมปราการเหล็ก" (iron fortress) ขึ้นตลอดจังหวัดตามแนวพรมแดนของเวียดนามกับจีน โดยป้อมปราการดังกล่าวสร้างด้วยวัสดุอย่างดีและมีกองกำลังยามรักษาการณ์ที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี จำนวน 600,000 นาย โดยทั้งหมดได้รับมอบหมาย

ให้เตรียมต่อสู้กับการปฏิบัติการของจีน และเตรียมพร้อมกับการรุกรานในรูปแบบต่างๆ จากจีน⁵³ ดังนั้น หลังจากสงครามระหว่างจีนกับเวียดนามสิ้นสุดลง ทั้งสองประเทศจึงยังคงมีความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดระหว่างกันอยู่อย่างต่อเนื่อง

สรุป

จากการทำสงครามระหว่างจีนกับเวียดนามตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ - 16 มีนาคม ค.ศ.1979 ตลอดระยะเวลา 30 วัน นอกจากความเสียหายและความสูญเสียของกองกำลังพลเรือนรวมทั้งบ้านเรือนของทั้งจีนและเวียดนามแล้ว สงครามดังกล่าวยังนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในระยะยาวอีกด้วย โดยปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่สงครามดังกล่าว ได้แก่ ปัญหาข้อพิพาททางดินแดน กรณีพิพาทชาวเวียดนามเชื้อสายจีน (ชาวฮั่น) และกรณีการรุกรานกัมพูชาของเวียดนามก็ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังอยู่ แม้ว่าการทำสงครามระหว่างสองประเทศจะสิ้นสุดลงแล้วก็ตาม และสงครามดังกล่าวยังส่งผลให้มิตรประเทศที่ถือเป็นสหภาพที่สหายน้องเช่นจีนและเวียดนามลดระดับความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันไปสู่ระดับต่ำที่สุดทันที โดยหลังจากความการสู้รบสิ้นสุดลง จีนและเวียดนามต่างมีความหวาดระแวงซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵³ <http://www.globalsecurity-org/military/world/war/prc-vietnam.htm>, Chinese Invasion of